

Sygn. akt I USK 111/21

POSTANOWIENIE

Dnia 11 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania K. Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 marca 2021 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 stycznia 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**II. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 19 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu ponownego przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Obliczony z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu zatrudnienia wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 183,30%. Do powyższych wyliczeń organ rentowy przyjął wynagrodzenia z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzenia za lata 1979 - 1991, z legitymacji ubezpieczeniowej za lata 1966 - 1967, a za lata 1964

- 1965 i 1968 - 1972 przyjął wynagrodzenie minimalne z uwagi na brak dokumentacji płacowej.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 12 marca 2019 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawa od ponownego przeliczenia wysokości emerytury przy zastosowaniu art. 110a ustawy emerytalnej. Sąd ustalił, iż nie zachowała się dokumentacja płacowa ubezpieczonego sprzed 1979 r. Na podstawie opinii biegłych B. T. z 3 grudnia 2017 r. oraz opinii K. S. z 2 listopada 2018 r. Sąd pierwszej instancji ustalił wysokość wynagrodzeń ubezpieczonego w latach 1963-1978. Biegła B. T. odtworzyła miesięczne i roczny kwoty wynagrodzeń ubezpieczonego za lata 1963-1965 i 1968-1978 na podstawie przepisów branżowych i układów zbiorowych pracy, uwzględniając w wyliczeniach jedynie pewne składniki wynagrodzenia, to jest Kartę Górnika, deputat węglowy i dodatek za pracę w niedziele i święta. Obliczony przez biegłą wskaźnik wysokości podstawy wymiaru zgodnie z art. 110a z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniom, tj. lat 1970-1982, 1984-1990, wyniósł 238,77%. Na podstawie opinii uzupełniającej sporządzonej przez biegłego K. S., Sąd Okręgowy ustalił, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonego z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu przekracza 250%. Biegły w wyliczanych wynagrodzeniach dodał - zgodnie z zaleceniem Sądu - do obliczonych przez biegłą B. T. wynagrodzeń, dodatek nocny w wysokości 20% od 1/3 wynagrodzenia zasadniczego w okresie od 1 września 1963 r. do 31 sierpnia 1969 r. i od 25 czerwca 1972 r. do 30 września 1974 r., dodatek za III zmianę (20% od całości wynagrodzenia zasadniczego), dodatek za III zmianę w wysokości 30% od 1/3 wynagrodzenia zasadniczego oraz za II zmianę od 1/3 wynagrodzenia zasadniczego - w okresie od 1 października 1974 r. do 31 grudnia 1978 r. oraz dodatkową Kartę Górnika od 1 października 1974 r.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy z analizy wyników postępowania dowodowego wyprowadził nieuprawnione wnioski, na których zaważyła teza dowodowa dla biegłego z zakresu emerytur i rent, i prowadzące do błędnych ustaleń, a w konsekwencji - niewłaściwego zastosowania prawa materialnego. Procedowanie Sądu pierwszej instancji w zakresie dotyczącym przyjęcia do odtworzenia wysokości wynagrodzenia dodatków za II i III zmianę było

nieprawidłowe. Przyjęcie bowiem, iż składniki te były ubezpieczonemu wypłacone jedynie w oparciu o uznane za wiarygodne zeznania świadków i ubezpieczonego, nieznające potwierdzenia w dokumentacji akt pracowniczych, pozostają w sprzeczności z utrwalonym poglądem judykatury, iż kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym. Z tego względu Sąd drugiej instancji, stwierdzając brak dokumentacji, potwierdzającej ilość faktycznie przepracowanych w każdym miesiącu dni w niedzielę (poza okresem styczeń - lipiec 1978 r.), na II zmianie oraz w porze nocnej w spornym okresie od 1 stycznia 1970 r. do 31 grudnia 1979 r., uwzględnionym w podstawie wymiaru emerytury, odmówił w tym zakresie wiarygodności zeznaniom ubezpieczonego, czego konsekwencją było wyłączenie z kwoty odtworzonego wynagrodzenia za lata przyjęte do ustalenia podstawy wymiaru - kwoty tych dodatków, co skutkowało obniżeniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru poniżej ustawowego minimum 250%.

Podstawę skargi kasacyjnej stanowi naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w zakresie w jakim Sąd neguje zapisy opinii biegłego sądowego i dokonuje samodzielnych ustaleń, naruszenie art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez jego niezastosowanie, w zakresie w jakim przepis ten statuuje zasady państwa prawa oraz sprawiedliwości społecznej i przyjęcie, iż zgodne z tymi zasadami i zebrany w sprawie materiałem dowodowym, słuszne jest zastosowanie wobec ubezpieczonego dyspozycji normy art. 110a ustawy emerytalnej oraz art. 232 k.p.c. w związku z art. 117 ustawy emerytalnej, w zakresie w jakim Sąd neguje wiarygodność dowodów z przesłuchania świadków jak i samego ubezpieczonego oraz dostępnych regulacji prawnych, wprost wskazujących na pobierane przez ubezpieczonego składników wynagrodzenia, co miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polegające na zasadności zastosowania wobec osoby, której nowo obliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest wyższy niż 250%, dyspozycji normy

art. 110a ustawy emerytalnej, mając na względzie zebrany w sprawie materiał dowodowy, który wprost wskazuje na spełnienie przez ubezpieczonego przesłanek zawartych w wyżej przytoczonym przepisie. Nadając temu zagadnieniu przymiot doniosłości, zwrócił uwagę na problematykę realizacji art. 110a ustawy emerytalnej z uwagi na dostępność dokumentów płacowych z lat poprzedzających rok 1980. Powstaje więc ograniczenie niezależne od uprawnionego do zrealizowania jego prawa do proporcjonalnego świadczenia w stosunku do odprowadzonych składek, które nie może być zrealizowane wobec istniejących ograniczeń dowodowych wynikających z przepisów ustawy emerytalno-rentowej, o systemie ubezpieczeń społecznych, kodeksu postępowania cywilnego oraz orzecznictwa sądów ubezpieczeń społecznych i Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Nie może mieć natomiast charakteru

kazuistycznego i zawierać szeregu szczegółowych założeń determinujących odpowiedź, jak i nie może służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., IV CSK 405/15, LEX nr 2160209). Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powinno polegać na sformułowaniu tego zagadnienia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Musi być to zagadnienie nowe i nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie sądowym - T. Ereciński, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, red. T. Ereciński. Jeżeli zagadnienie prawne było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, skarżący powinien wykazać, że wystąpiły okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934 z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, Legalis nr 1508600; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, Legalis nr 1482401; z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15). Innymi słowy istotne zagadnienie prawne powinno kotwiczyć się w regulacji prawnej, która powinna zostać przeanalizowana i opracowana, tak aby to wpierw sam skarżący mógł stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2015 r., III UK 206/13).

Sformułowane w rozpoznawanej sprawie zagadnienie prawne sprowadza się do wyrażenia przez skarżącego poglądu, że zebrany materiał dowodowy wskazuje

na spełnienie przez ubezpieczonego przesłanek określonych w art. 110a ustawy emerytalnej. Skarżący, kwestionując ustalony przez Sąd Apelacyjny stan faktyczny i dokonaną przez ten Sąd ocenę dowodów, nie sformułował jednakże żadnych wątpliwości o charakterze prawnym. Nie wskazał na problem związany z wykładnią art. 110a ustawy emerytalnej, a wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił ograniczeniem dostępności dokumentów płacowych z lat poprzedzających rok 1980, postrzegając ten problem w kontekście naruszenia zasad ubezpieczeń społecznych z uwagi na brak możliwości zrealizowania prawa ubezpieczonego do świadczenia proporcjonalnego w stosunku do odprowadzanych składek. Biorąc pod uwagę, że przy wskazanej podstawie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania rolą Sądu Najwyższego jest wykładnia przepisu, który nie doczekał się wykładni, zasygnalizowana przez skarżącego wątpliwość, jako niepowiązania z konkretnym przepisem prawa, wymyka się ocenie.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.